

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ДОСЛІДЖЕННЯ НАСТРОЇВ МЕШКАНЦІВ ДЕОКУПОВАНИХ ТА ПРИФРОНТОВИХ ГРОМАД УКРАЇНИ: ШИРОКІВСЬКА ГРОМАДА ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

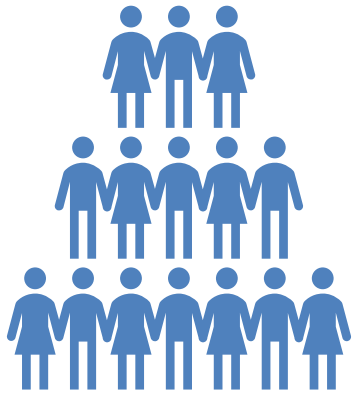
реалізовується за підтримки проєкту Агентства США з міжнародного розвитку USAID “Зміцнення громадської довіри (UCBI)”

Київський міжнародний інститут соціології

Січень 2024 року

Цільова група	Повнолітні жителі (18+) Широківської громади (Запорізький район Запорізької області)
Розмір вибірки	414 респондентів
Метод	Особисті інтерв'ю за допомогою комп'ютера (CAPI)
Польовий етап	16 – 26 грудня 2023 року
Похибка вибірки (з імовірністю 0,95 і без урахування дизайн-ефекту)	5,0% для показників, близьких до 50%; 4,3% для показників, близьких до 25 або 75%; 3,0% для показників, близьких до 10 або 90%; 2,2% для показників, близьких до 5 або 95%.
ДОДАТКОВО: 4 онлайн фокус-групові дискусії	молодь 18-29 років; працююче населення віком 30-59 років; активне населення (волонтери, бізнес, активісти); жителі, внутрішньо переміщені особи, що проживають у громаді.

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОПИТАНИХ

СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ УЧАСНИКІВ ОПИТУВАННЯ *ЗА ДАНИМИ КІЛЬКІСНОГО ОПИТУВАННЯ

Стать:

57% жінки,
43% чоловіки.

Вік:

14% – 18-29 років,
29% – від 30 до 44 років,
31% – від 45 до 59 років,
27% – 60 років і старші.

Рівень освіти:

27% мають вищу освіту (бакалавр, спеціаліст, магістр, науковий ступінь),
27% – середню спеціальну (технікум, коледж),
46% – професійно-технічну (ПТУ, ліцей), повну середню загальну або нижчу.

Статус зайнятості:

52% працюють
48% не працюють

Самооцінка фінансового становища родини:

14% не вистачає грошей навіть на їжу,
33% вистачає лише на їжу, а купувати одяг вже складно,
40% мають достатньо коштів на їжу, одяг та невеликі заощадження,
11% – можуть дозволити собі купувати певні дорогі речі або все, що захочуть.

ЗАДОВОЛЕНІСТЬ ЖИТТЯМ У ГРОМАДІ

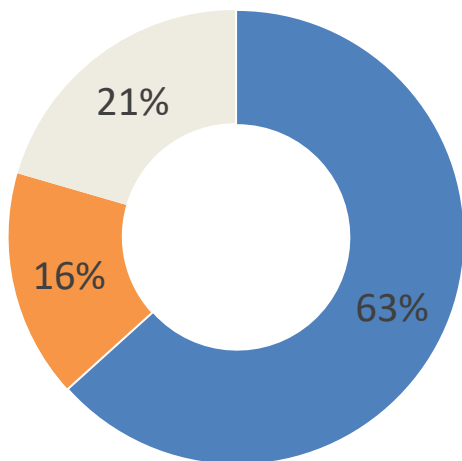
Наскільки ви згодні або не згодні з такими твердженнями щодо вашого теперішнього місця проживання:

■ Зовсім не згодні ■ Скоріше не згодні ■ Скоріше згодні
■ Цілком згодні ■ Важко сказати

ФГД: Проблеми з забезпеченням безпеки, а саме відсутність бомбосховищ в громаді та масовані обстріли регіону – є одними з головних причин виїзду жителів.

Як ви вважаєте, в цілому, справи у вашій громаді йдуть у правильному чи неправильному напрямку?

■ У правильному напрямку

■ У неправильному напрямку

Серед сильних сторін громади учасники ФГД виділили:

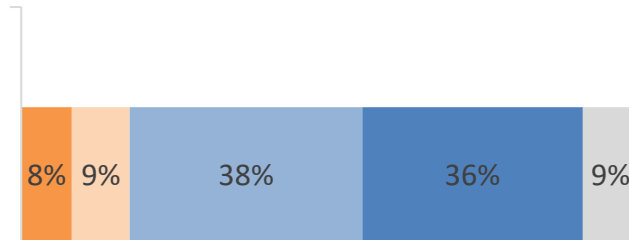
- Місцерозташування (знаходиться поряд з обласним центром);
- Наявність закладів освіти;
- Розташування великих підприємств на території громади;
- Наявність всього, що необхідне для комфортного проживання, громадські та інші заклади зручно розташовані у центрі громади (ФАП, Центр дозвілля тощо);
- Хороше транспортне сполучення з м. Запоріжжя;
- Громада розвивається – роботи в напрямку благоустрою та розвитку інфраструктури проводяться навіть у військовий час.

ФГД: учасники описували жителів громади, як доброзичливих, гостинних, чуйних, щирих, відкритих. Але слід зауважити, що деякі респонденти вказували також на наявність конфліктних людей та тих, що мають проросійські погляди.

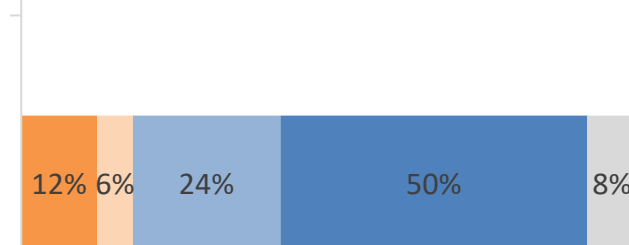
Наскільки ви згодні або не згодні з такими твердженнями про вашу громаду і сусідів:

■ Зовсім не згодні
 ■ Скоріше не згодні
 ■ Скоріше згодні

Більшості людей у моїй громаді можна довіряти

Протягом останнього року люди з нашої громади активно вирішували спільні проблеми разом (наприклад, прибирання території чи посадка дерев)

ФГД: учасники зазначали, що від початку повномасштабного вторгнення однією зі змін у поведінці людей стало підвищення згуртованості та соціальної солідарності.

База: усі респонденти (n=414)

ГРУПИ, ЩО МОЖУТЬ СТАТИ ДЖЕРЕЛОМ КОНФЛІКТІВ У ГРОМАДІ

Як ви вважаєте, збільшення кількості представників яких груп може створити конфлікти у вашій громаді?

ФГД: Якщо говорити про ставлення до ВПО, то жителі громади демонструють лояльність, турботу та підтримку. Зазначалось, що конфліктів між внутрішньо переміщеними особами та місцевими жителями немає. Хоча існують відмінності у ставленні до тих, хто приїхав з окупованих та зруйнованих територій, і тих, хто переїхав з міста Запоріжжя, – до першої категорії жителі громади більш лояльніші.

ФГД: було виявлено, що повномасштабне вторгнення має вплив на психоемоційних стан людей, часом люди дратівливі та озлоблені, що може в цілому створювати конфліктну атмосферу (зокрема зауважується ставлення родичів військовослужбовців до тих чоловіків які, не воюють, та їхніх родин).

ДЖЕРЕЛА МІСЦЕВИХ НОВИН

Якими джерелами ви користуєтеся для отримання місцевих новин?

ФГД:

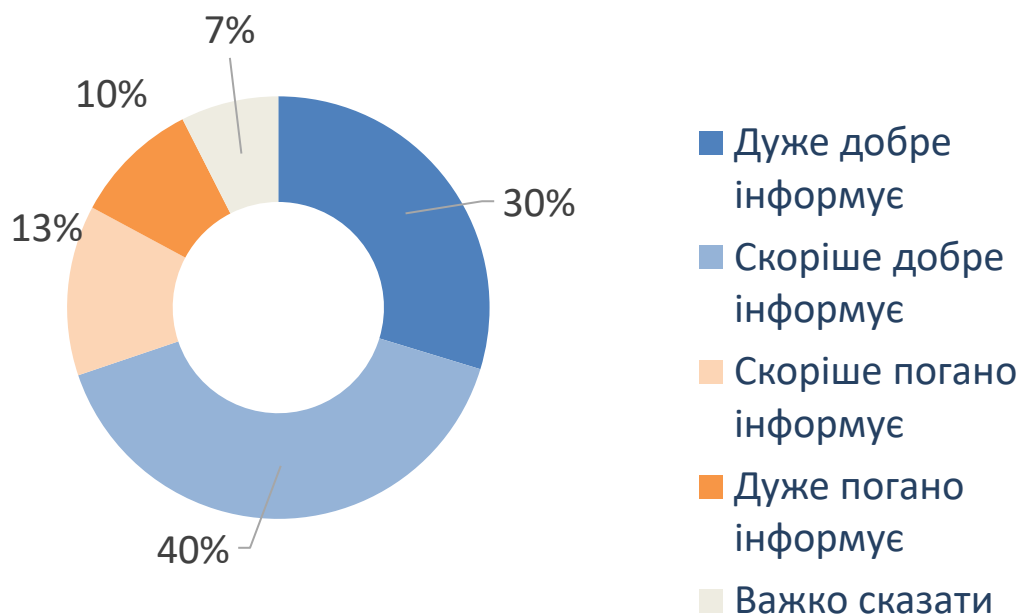
- рівень поінформованості населення про події в громаді є достатнім. Додаткової інформації респонденти не потребують.
- зазначають, що найзручнішим способом отримання новин про події, які відбуваються в громаді, є інтернет, а саме месенджери Вайбер чи Телеграм.
- наголошували на відсутності зборів громади під час воєнного стану, але згадували, що періодично проводяться зустрічі голови ОТГ з мешканцями в кожному населеному пункті громади. Також іноді проводяться виїзні консультації з представниками місцевої влади.

💡 [російською] «Широковская громада есть во всех соц-сетях, даже тот же ТГ, несколько каналов. И «Безопасность Широковской громады», и сама страница. И «Коротенко» есть страница. То есть все новости, типа... Ну вот где люди больше всего сидят. Кто в Инстаграме сидит – есть Инстаграм страница. Кто в ТГ сидит – ТГ страница. Кто в ФБ – в ФБ страница. То есть, везде все есть» (ч, 23, молодь)

💡 «У нас горяча лінія Широківської громади, у вайбері є, за телефоном можна зателефонувати. У фейсбуці відображаються всі події, які відбуваються у Широківській громаді» (ж, 35, активне населення)

ВЗАЄМОДІЯ МІЖ МІСЦЕВОЮ ВЛАДОЮ І ГРОМАДОЮ

Як би ви оцінили, наскільки добре місцева влада інформує мешканців громади про свою діяльність?

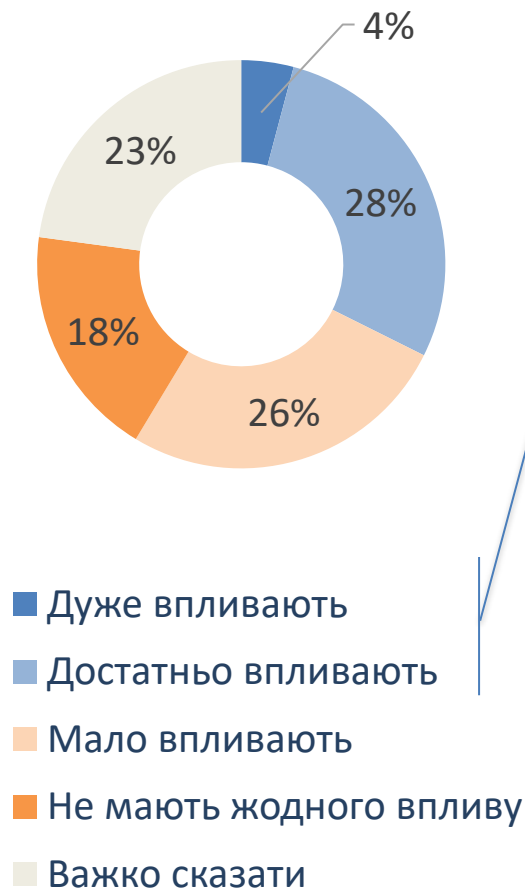

ФГД: Учасники зазначили, що найефективнішими методами комунікації з владою є гаряча лінія, офіційні звернення до голови громади, в тому числі колективні офіційні звернення.

💡 «...найчастіше мешканці телефонують саме на гарячу лінію, і всі питання вирішуються або вже напряму з гарячою лінією, або напряму зі спеціалістами. Ну, перенаправлення в нас іде на спеціалістів певної галузі. І вже з ними напряму люди вирішують свої питання» (ж, 21, молодь)

База: усі респонденти (n=414)

На вашу думку, наскільки жителі вашої громади впливають на важливі рішення місцевої влади?

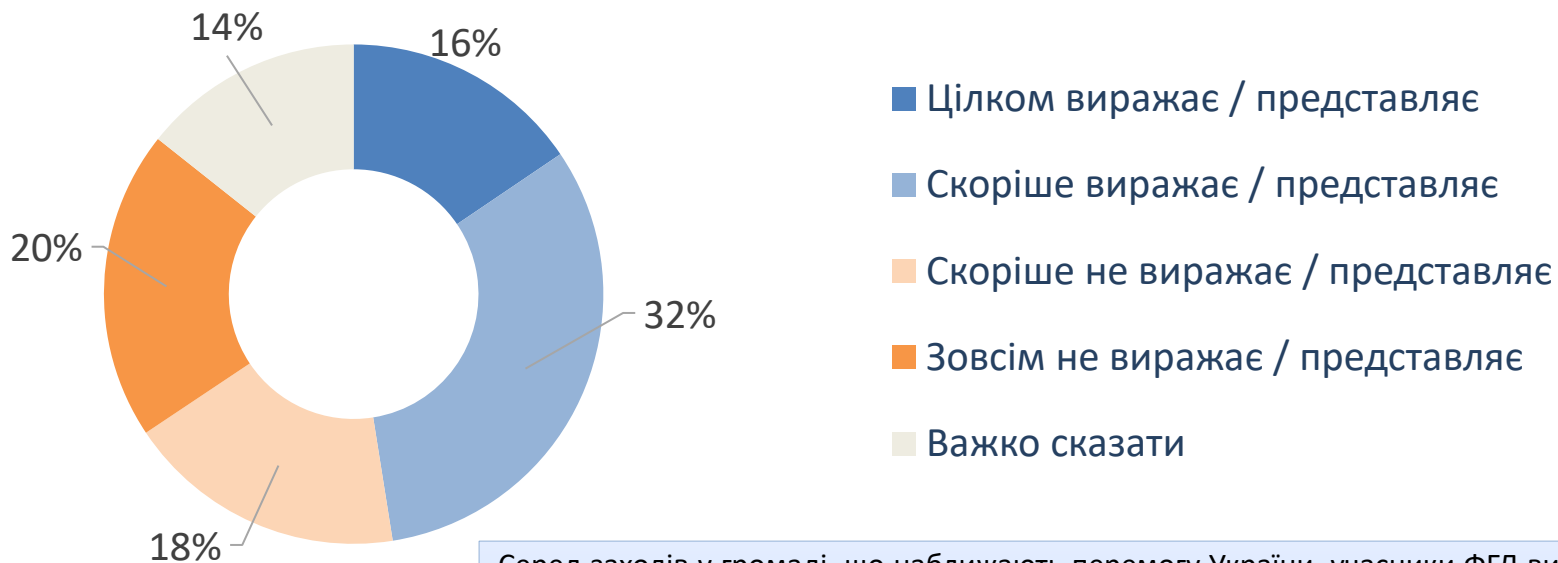

ФГД: В межах фокус-групових дискусій були згадані випадки успішної комунікації та впливу жителів громади на рішення місцевої влади. Зокрема згадувалися встановлення гойдалок та лавочок в парку, а також заміна старих і встановлення нових сміттєвих баків.

ФГД: було виявлено проблему низького рівня активності населення у взаємодії між місцевою владою та жителями громади, зокрема низька активність у прийнятті участі в плануванні та обговоренні життя громади. Учасники ФГД пояснювали це відсутністю підтримки ініціатив з боку населення та низьким рівнем організованості з боку влади.

💡 «... якщо людина мала якусь ініціативу і там декілька разів підняла якесь питання, то, можливо, на третій-четвертий раз у неї просто не буде ніякого бажання знову піднімати одне й те ж питання. Тобто вона на своєму прикладі впевнюється в некомпетентності громади і небажанні що-небудь змінити, і можемо отримати в результаті низьку активність населення» (ж, 21, активне населення)

Як ви вважаєте, наскільки місцева влада виражає або представляє інтереси та точку зору жителів громади?

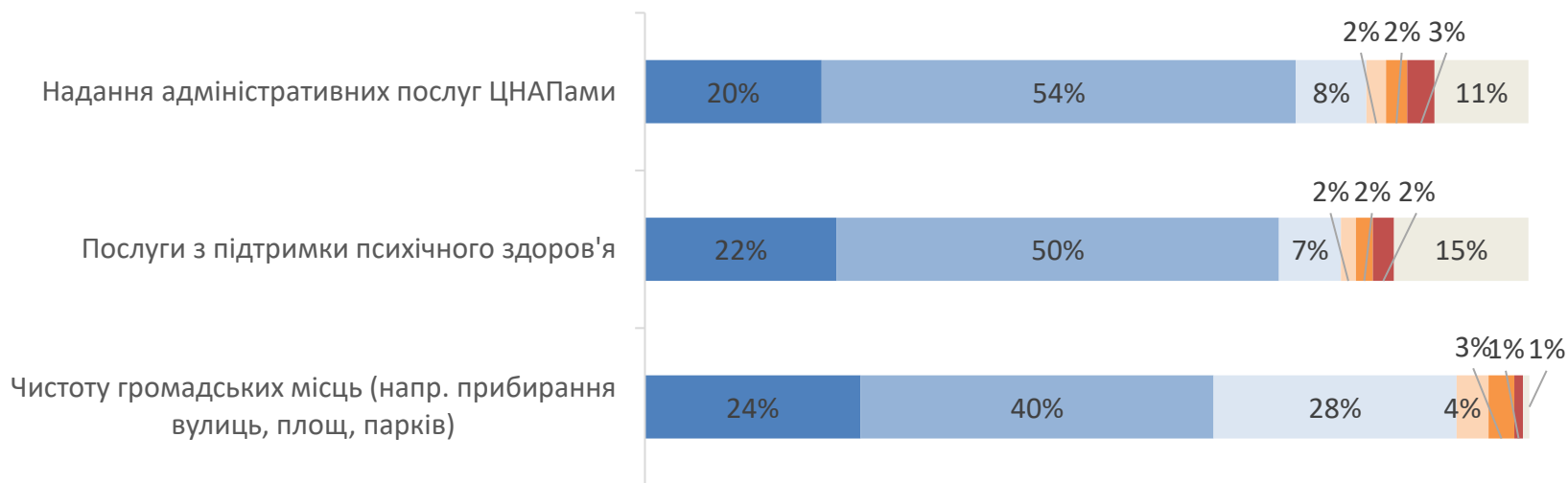
Серед заходів у громаді, що наближають перемогу України, учасники ФГД виділили такі:

- Збори для допомоги військовим (викладацький склад у школі та окремі активісти громади). Долучаються всі жителі громади та ВПО.
- Збирання продуктів харчування та овочів і фруктів у сезон. Потім активісти їх консервують та передають до ЗСУ. Долучитися може кожен член громади.
- Плетіння сіток. Плетінням більшою мірою займаються жінки, але долучені також люди похилого віку та діти.
- Приготування їжі, випічки для ЗСУ. Цим займаються жінки громади.
- Донати на допомогу ЗСУ.

ОЦІНКА ЯКОСТІ ПОСЛУГ

Оцініть, будь ласка, надання таких послуг у вашій громаді:

■ Дуже добре
 ■ Добре
 ■ Ні добре, ні погано
 ■ Погано
 ■ Дуже погано
 ■ Послуги відсутні
 ■ Важко сказати

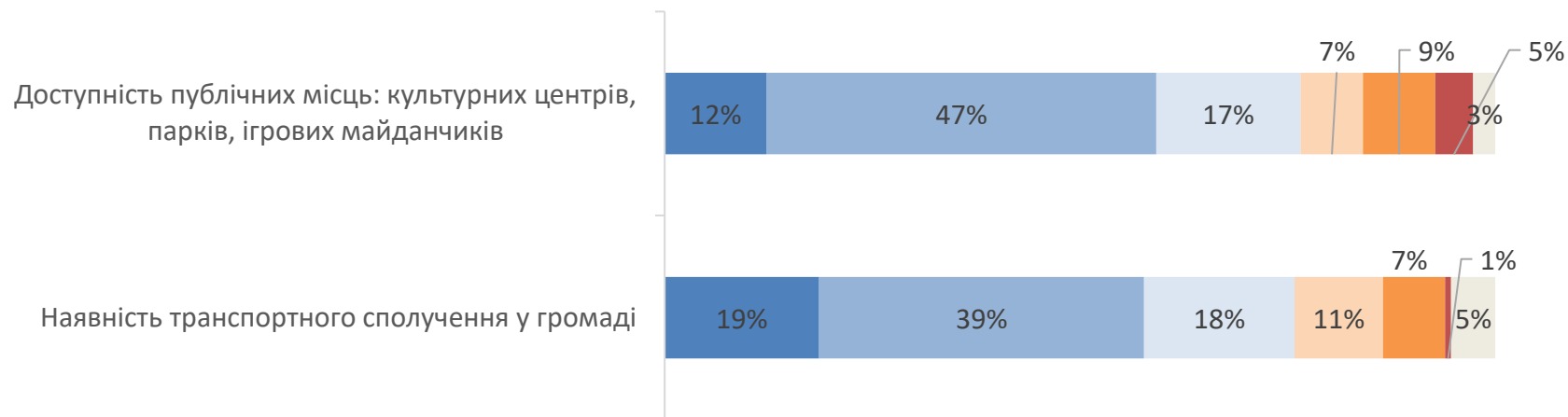
База: усі респонденти (n=414)

ФГД: однією з переваг громади учасники відмітили - Легкість оформлення документів та певних адміністративних послуг, також можливість безперешкодно звернутися до місцевої влади.

ФГД: Якісне медичне обслуговування, професійні медичні працівники та доступна вартість стоматологічних послуг – є також перевагою Широківської громади.

Оцініть, будь ласка, надання таких послуг у вашій громаді:

- Дуже добре
- Добре
- Ні добре, ні погано
- Погано
- Дуже погано
- Послуги відсутні
- Важко сказати

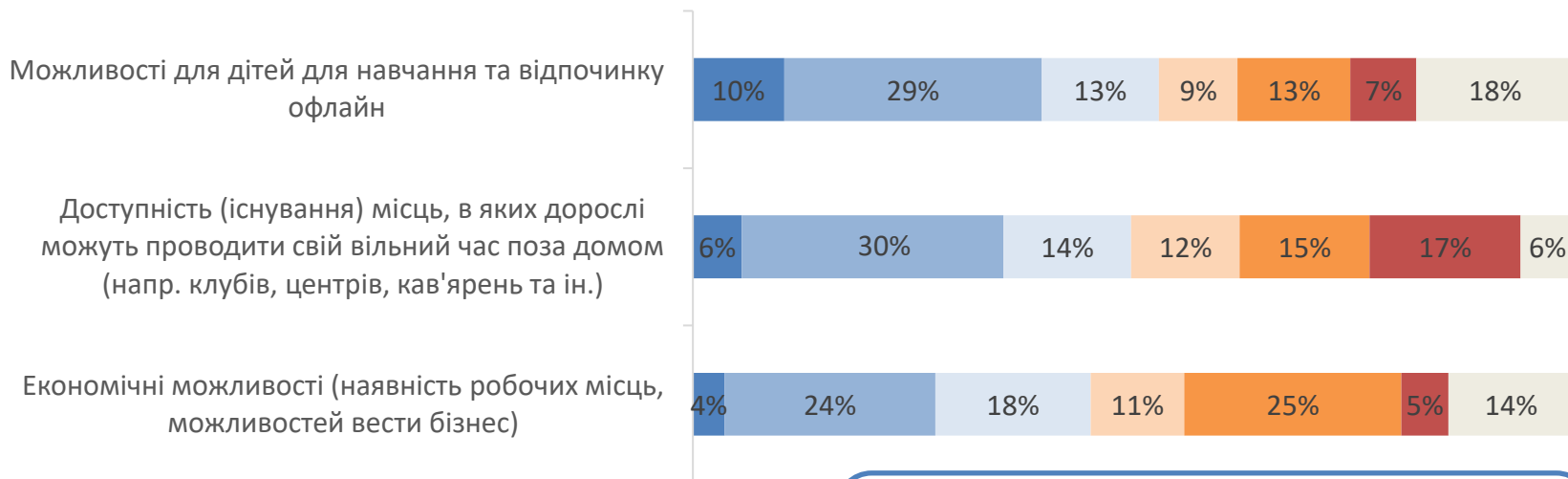
База: усі респонденти (n=414)

ФГД: Погана якість доріг – є одним з недоліків Широківської громади.

ФГД: учасники вказували на відсутність супермаркетів. Тому в громаді менший вибір товарів, а також вищі ціни;

Оцініть, будь ласка, надання таких послуг у вашій громаді:

■ Дуже добре
 ■ Добре
 ■ Ні добре, ні погано
 ■ Погано
 ■ Дуже погано
 ■ Послуги відсутні
 ■ Важко сказати

База: усі респонденти (n=414)

ФГД: Відсутність достатньої кількості місць та можливостей для організації дозвілля – відзначається як один з недоліків громади.

💡 «Ну більше де з дітками щось треба проводити. Можливо якісь гуртки, можливо якісь свята. Щось таке, де можна дітей залучити. Майстер-класи якісь цікаві, більше такі заходи» (ж, 42, працююче населення)

💡 «До війни можна було сходити і в кінотеатр... було багато розваг для дітей, тобто усілякі розважальні центри по типу Volkland, де діти можуть побігати, погратися, поспілкуватися. Багато іграшок... Ну, тут такого немає і, може, не вистачає» (ж, 35, ВПО)

ГРОМАДСЬКА АКТИВНІСТЬ

Що з наступного ви робили протягом останніх 12 місяців?

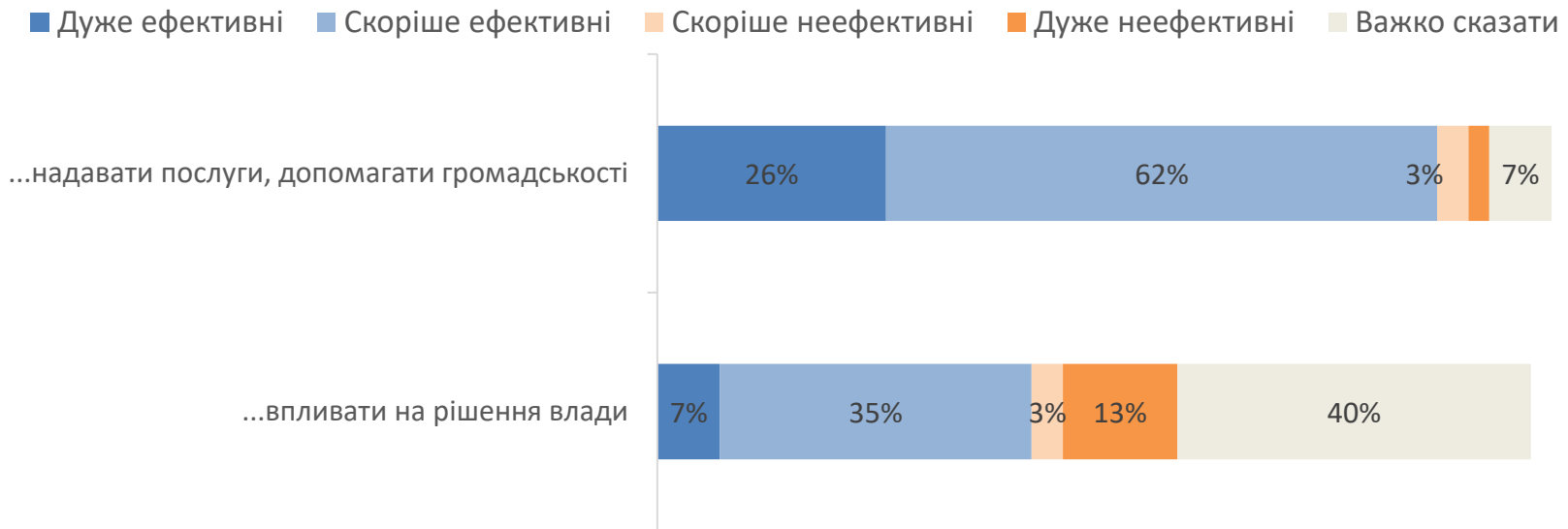

База: усі респонденти (n=414)

Учасники ФГД зазначали, що хотіли б брати участь у таких заходах, ініціативах:

- Створення та ведення проєктів щодо відбудови громади;
- Розвиток сфери освіти, реалізація освітніх заходів;
- Участь у зборах громади;
- Розважальні заходи, особливо для дітей;
- Тренінги;
- Допомога ЗСУ.

Як би ви оцінили діяльність громадських (недержавних) організацій у вашій громаді з точки зору їхньої спроможності...

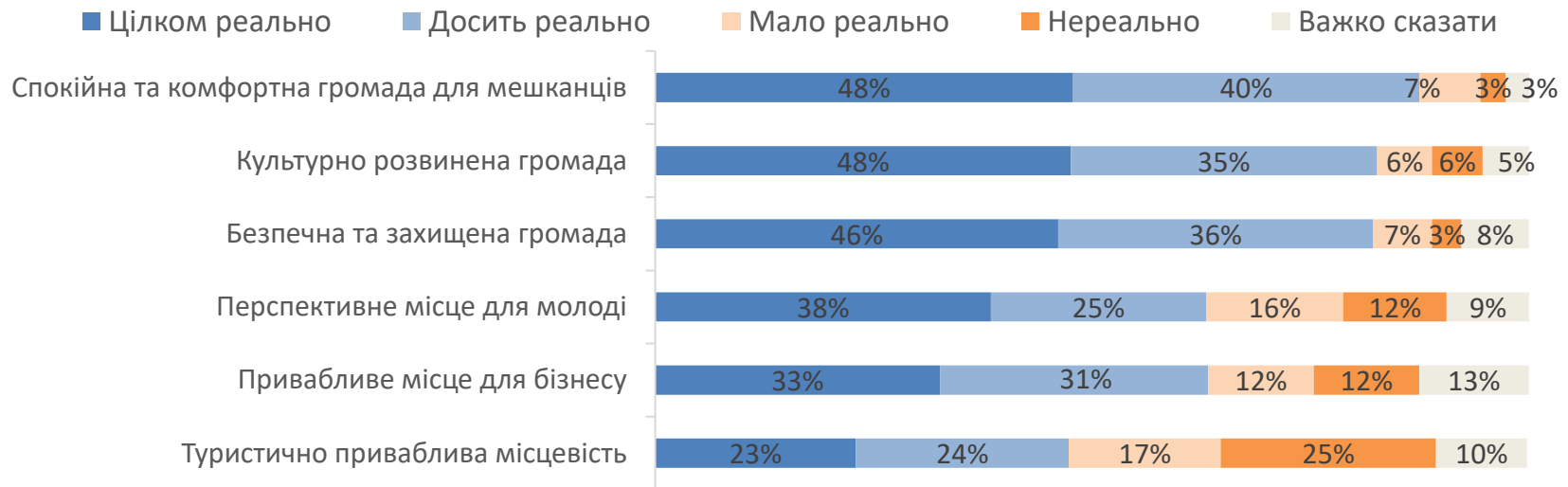
База: респонденти, які знають про діяльність громадських організацій та об'єднань у їхній громаді (n=86).

ФГД: в межах громади функціонують різноманітні заклади та організації, що стимулюють громадську активність як для усього населення (центр дозвілля), так і для окремих соціальних груп (жінки, жінки літнього віку, молодь, діти). Також в межах громади діють організації громадянського суспільства та благодійні фонди.

ФГД: учасники не згадали існування об'єднань підприємців та бізнесу у громаді. Натомість слід зазначити, що бізнес допомагає громаді, її жителям та ВПО, але робить це переважно точково за запитами.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГРОМАДИ

Наскільки реальними вам здаються такі перспективи розвитку вашої громади:

База: усі респонденти (n=414)

Учасники ФГД бачать Широківську громаду у майбутньому комфортною для проживання, що має розвинену інфраструктуру та є покращеною в усіх сферах життєдіяльності. Зокрема через 5 років у громаді будуть хороші дороги, вирішені питання з водозабезпеченням, а в межах кожного старостату будуть функціонувати навчальні заклади та центри дозвілля.

ФГД: процеси післявоєнного відновлення мають відбуватися з урахуванням розвитку громади з вищим рівнем, ніж було до війни, навіть якщо ці процеси будуть триваліші.

ФГД: Одним з найголовніших завдань в межах розвитку громади, на думку учасників ФГД, є повернення молоді та родин з дітьми, також створення всіх комфортних умов для розвитку та проживання молоді.

ВІДБУДОВА

Що з наступного дає вам надію, що відбудова у вашій громаді
можлива?

💡 «Якщо створити правильне керівництво, щоб була якась людина, яка в кожному селі, у кожній місцевості буде організовувати діяльність, то тоді, мені здається, що більшість би населення брала б активну участь» (ж, 21, активне населення)

💡 «Щоб була робота, щоб дітям було куди ходити до школи, до садка. Для молоді можливо якісь курси, як жити. Може на якусь професію, на яку вони даже не розглядали. Ну а так, я думаю, все щоб...була перемога, і щоб було все як найкраще. Щоб села теж жили і процвітали. І молодь, молоді діти наші щоб проживали тут, їм було комфортно і в них не було бажання звідси виїхати» (ж, 30, працююче населення)

База: усі респонденти (n=414)

Які перепони для відбудови у вашій громаді ви вбачаєте?

База: усі респонденти (n=414)

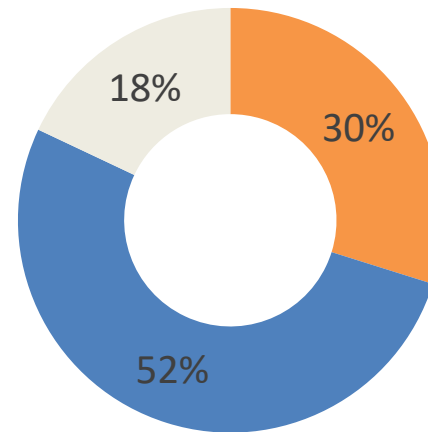
ПОЗИЦІЯ ЩОДО ВІДБУДОВИ ПОШКОДЖЕНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

ФГД: Більшість з учасників фокус-груп обирали варіант відновлення, при якому процес відбудови буде займати тривалий період, при цьому результат буде кращим. Респонденти зазначили, що відновлення до довоєнного стану – це минуле. Учасники дискусій вважають, що громада не може жити минулим, а повинна розвиватися.

До того ж швидке відновлення асоціюється з неякісним виконанням робіт і необхідністю знову переробляти виконані роботи у найближчому майбутньому.

💡 «... треба прагнути в майбутнє, а не в минуле. Так як воно було до війни, воно вже було. До кращого треба прагнути. Хай воно буде трошки довше, але буде краще, чим швидко, і повернути те, що було» (ч, 25, активне населення)

Яка з цих точок зору щодо відбудови пошкодженої інфраструктури вам ближча:

- Відбудова громади має відбутися швидко і бути спрямованою на відновлення рівня, який існував до початку війни.
- Відбудова може тривати довше, але має включати впровадження зелених, енергозберігаючих технологій та модернізацію
- Інше / Важко сказати

ПРІОРИТЕТНІ ПРОГРАМИ ІЗ ВІДБУДОВИ

Які з перелічених програм потрібно впроваджувати у вашій громаді першочергово?

База: усі респонденти (n=414)

ФГД: Серед представників активного населення, що брали участь у фокус-групових дискусіях, жоден не чув інформації щодо плану відбудови Широківської громади.

РОЛЬ ЖИТЕЛІВ ГРОМАДИ У ПРОЦЕСІ ВІДБУДОВИ

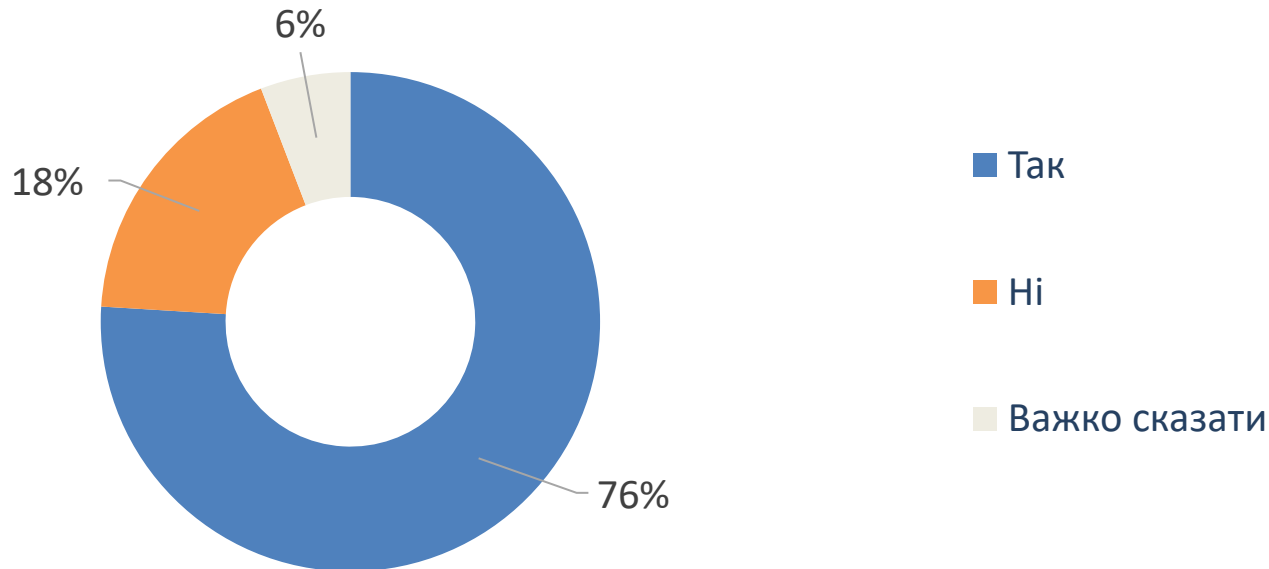
Що мають робити пересічні жителі громади у процесі відбудови?

База: усі респонденти (n=414)

Учасники фокус-групових дискусій не змогли надати конкретних пропозицій залучення громадськості в процес відбудови, акцентувалась увага на потребі пропонувати активності для населення. Серед варіантів залученості жителів громади до процесу відбудови виділялося: можливість ділитися проблемами та потребами проживання в громаді; презентація власних ідей для розвитку. Окрім цього, жителі, що мають кваліфікацію та відповідні навички, можуть бути залучені до будівельних робіт.

Чи готові ви особисто долучатися до ініціатив з відбудови?

Серед видів діяльності, які можуть виконувати учасники ФГД в процесі відбудови громади, зазначали:

- Прибирання території;
- Відновлення вказівників з назвами населених пунктів та вулиць;
- Допомога в облаштуванні амбулаторії;
- Відновлення та фарбування паркану на стадіоні;
- Надання психологічної підтримки тим, хто її потребує;
- Підтримка порядку на прибудинкових територіях, озеленення громади;
- Розвантаження гуманітарної допомоги.